

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 340

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.5.11>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ РУТИННИХ ЮРИДИЧНИХ ЗАВДАНЬ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ЮРИСТІВ

Кобрусєва Євгенія Анатоліївна,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного і
кримінального права юридичного факультету
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара



Македон Олександр Андрійович,

аспірант
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара



Сучасна юридична галузь хоч і є традиційно консервативною, зазнає значного впливу технологічного прогресу. Штучний інтелект (ШІ) та автоматизація відкривають нові можливості для оптимізації рутинних завдань, як-от обробка документів, юридичний ресерч і прогнозування результатів судових справ. Це дає змогу юристам зосередитися на більш стратегічних і творчих аспектах діяльності, підвищуючи ефективність та знижуючи вартість правових послуг. Однак поряд із перевагами автоматизація ставить юридичну спільноту перед низкою викликів, серед яких зниження попиту на фахівців для виконання простих завдань, питання юридичної відповідальності за помилки ШІ, захист конфіденційності клієнтів і ризик витоку даних.

Стаття досліджує основні переваги та ризики, що супроводжують використання ШІ у правовій сфері, а також розглядає необхідність розвитку нових навичок і компетенцій для юристів. Серед рекомендацій – інтеграція експертів із технологій у юридичні команди, інвестування в цифрову грамотність фахівців і дотримання етичних стандартів у використанні ШІ для забезпечення конфіденційності та справедливості.

Зроблено висновок, що автоматизація рутинних завдань не є загрозою для професії, а, навпаки, створює нові можливості для розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Використання ШІ дає змогу юристам стати більш продуктивними й ефективними, зберігаючи при цьому високі стандарти якості та етики. Штучний інтелект не замінить юристів, але допоможе їм адаптуватися до вимог сучасного суспільства, що швидко змінюється, і забезпечити кращий доступ до правосуддя для ширшого кола клієнтів.

Ключові слова: штучний інтелект, автоматизація, юридична практика, рутинні завдання, юридична відповідальність, конфіденційність даних, етика в праві, цифрові навички, правова технологія, перспективи для юристів.

Kobrusieva Yevheniia, Makedon Oleksandr. Artificial intelligence and automation of routine legal tasks: opportunities for lawyers

The modern legal industry, traditionally conservative, is undergoing significant changes under the influence of technological progress. Artificial Intelligence (AI) and automation open new opportunities for optimizing routine tasks, such as document processing, legal research,

and predicting court outcomes. This enables legal professionals to focus on more strategic and creative aspects of their work, enhancing efficiency and reducing the cost of legal services. However, alongside these advantages, automation presents a number of challenges for the legal community, including a reduced demand for professionals to handle simple tasks, questions of legal responsibility for AI errors, client confidentiality, and data breach risks.

This article explores the main benefits and risks associated with using AI in the legal field and examines the need for new skills and competencies among lawyers. Key recommendations include integrating technology experts into legal teams, investing in digital literacy for legal professionals, and adhering to ethical standards in AI usage to ensure confidentiality and fairness.

The article concludes that automating routine tasks does not threaten the profession; rather, it creates new opportunities for growth and enhances competitiveness. AI enables legal professionals to become more productive and efficient while maintaining high standards of quality and ethics. Artificial intelligence will not replace lawyers but will help them adapt to the rapidly changing demands of modern society and provide better access to justice for a wider range of clients.

Key words: Artificial intelligence, automation, legal practice, routine tasks, legal responsibility, data confidentiality, legal ethics, digital skills, legal technology, prospects for lawyers.

У сучасному світі технологічний прогрес кардинально змінює кожен аспект суспільного життя. Юридична галузь, яка традиційно вважалася однією з найбільш консервативних, не стала винятком. З розвитком технологій, а саме штучного інтелекту (ШІ), юридична професія переживає суттєву трансформацію. Зокрема, автоматизація рутинних завдань обіцяє полегшити роботу юристів, підвищити ефективність надання правових послуг і змінити саму структуру ринку праці. Юристи повинні адаптуватися до цифрової епохи, приймаючи технології, підвищуючи свої навички та переосмислюючи способи надання правових послуг [1, с. 368].

Дослідження показують, що близько 23% завдань, які виконують юристи, можуть бути автоматизовані. Це створює нові можливості, але також викликає низку питань і занепокоєнь. З одного боку, автоматизація дає змогу юристам більше зосереджуватися на стратегічному мисленні та творчій аналітичній роботі. З іншого боку, це може призвести до зниження попиту на спеціалістів для виконання рутинної роботи та змінити структуру юридичних послуг.

Штучний інтелект у юриспруденції насамперед використовується для автоматизації тих завдань, що потребують великої кількості часу та можуть бути виконані з помилками, якщо це робиться вручну. Сучасні технології на базі ШІ можуть обробляти юридичні документи, виконувати юридичний ресерч, аналізувати попередні судові рішення та навіть прогнозувати результати справ. Інтеграція технологій ШІ може суттєво підвищити ефективність

юридичних процесів, забезпечуючи швидший доступ до інформації та кращий розподіл ресурсів [2, с. 1310].

Серед основних інструментів автоматизації можна виділити такі:

- *обробка документів.* ШІ може швидко аналізувати великі обсяги текстової інформації, виділяючи ключові моменти, що економить години або навіть дні роботи юристів. Сучасні програми, як-от Kira Systems і ROSS Intelligence, використовують технології обробки природної мови (NLP), що дає змогу юристам аналізувати юридичні документи та складати договори швидше. Ці системи здатні знаходити відповідну інформацію з тисяч сторінок за лічені секунди, що забезпечує точність і економію часу. Kira Systems, наприклад, пропонує автоматизований пошук і аналіз документів, даючи змогу юристам виявляти важливі умови в договорах або судових рішеннях. ROSS Intelligence, зі свого боку, використовує технології ШІ для пошуку судових прецедентів, завдяки чому юристи швидше знаходять необхідну інформацію. Автоматизація стає невід'ємною частиною процесів у юридичних компаніях і консалтингових фірмах, де необхідність обробки великих обсягів інформації є стандартом;

- *юридичний ресерч.* Такі платформи, як LexisNexis, можуть виконувати пошук та аналіз інформації з юридичних баз даних, що дає змогу юристам швидко отримувати доступ до релевантних судових рішень і законодавчих норм;

- *прогнозування результатів судових справ.* Алгоритми машинного навчання аналізують минулі судові рішення для вияв-

лення закономірностей, які можуть бути корисними для прогнозування можливого результату нової справи. Це надає адвокатам та юристам додатковий інструмент для побудови ефективної стратегії.

Загалом використання ШІ надає юристам можливість оптимізувати рутинні процеси, що знижує ризик людських помилок та економить ресурси.

Автоматизація у юридичній галузі спрямована на оптимізацію таких завдань, як підготовка стандартних документів, юридичний ресерч і перевірка відповідності законодавству. Наприклад, завдяки автоматизації підготовки договорів, юристи можуть швидко створювати якісні та юридично коректні документи без необхідності багаторазового дублювання роботи.

Автоматизація має низку переваг:

- *економія часу.* Юристи отримують можливість більше зосереджуватися на складних і творчих аспектах роботи, як-от розробка стратегій захисту;

- *зменшення вартості послуг.* Автоматизація дає змогу зменшити витрати на правові послуги, роблячи їх доступнішими для малого та середнього бізнесу;

- *зниження ризику помилок.* Алгоритми на основі ШІ здатні знизити ризик людських помилок, що особливо важливо для документів і контрактів, де неточності можуть мати серйозні наслідки.

Хоча автоматизація має очевидні переваги, вона також ставить перед юридичною спільнотою низку викликів, серед яких:

- *загроза втрати робочих місць.* Рутинні завдання, як-от підготовка стандартних документів, юридичний аналіз і ресерч, значною мірою можуть виконуватися за допомогою ШІ. Це ставить під питання необхідність залучення молодших юристів для виконання такої роботи. У довгостроковій перспективі це може вплинути на структуру зайнятості в юридичних фірмах, де потреба в спеціалістах для виконання простих завдань знизиться;

- *юридична відповідальність і надійність ШІ.* Використання автоматизованих систем породжує питання щодо відповідальності за помилки, допущені алгоритмами. Незважаючи на високий рівень точності, ШІ все ще схильний до помилок, які можуть призвести до негативних наслідків для клієнтів. У випадку юридичної відпо-

відальності завжди залишається питання, хто нестиме відповідальність за помилкове рішення системи – розробник алгоритму, юридична фірма або кінцевий користувач;

- *захист даних і конфіденційність.* Обробка даних клієнтів за допомогою ШІ потребує особливої уваги до безпеки та конфіденційності. Юридична інформація часто є дуже чутливою, і ризики витоку даних або несанкціонованого доступу можуть мати серйозні наслідки. Загальний регламент захисту даних (GDPR) забезпечує регуляторну основу, яка має на меті підвищення прозорості та відповідальності в алгоритмічних процесах, особливо стосовно особистих даних [3, с. 93];

- *необхідність нових компетенцій.* Для використання ШІ у правовій сфері юристи мають опанувати нові навички, зокрема набути знання технологій і базового розуміння алгоритмів машинного навчання. Це потребує від юристів постійного навчання й адаптації до змін у технологічному середовищі.

Автоматизація у правовій галузі повинна розглядатися не як загроза, а радше як можливість для підвищення ефективності. Для того щоб скористатися всіма перевагами автоматизації, юристи мають адаптуватися до технологічних змін. Серед ключових кроків адаптації можна виділити такі:

1. *Інвестування у розвиток цифрових навичок.* Юристи, які володіють базовими знаннями в галузі технологій, мають значно більше шансів успішно працювати в умовах автоматизованих процесів. Курси з основ програмування, аналітики даних або навіть просто базові знання щодо роботи ШІ та його функцій можуть суттєво підвищити конкурентоспроможність спеціаліста.

2. *Співпраця з технологічними експертами.* Юридичні фірми можуть досягти успіху, якщо вони інтегрують у свої команди експертів з технологій. Такий підхід дає змогу забезпечити надійність і відповідність правових послуг сучасним стандартам.

3. *Зосередження на стратегічних завданнях.* Завдяки автоматизації рутинної роботи юристи отримують можливість більше зосередитися на завданнях, що потребують стратегічного мислення та глибокого аналізу, як-от побудова довгострокових пра-

вових стратегій, персоналізоване консультування клієнтів і робота з комплексними справами.

4. *Підвищення рівня етичної відповідальності.* Використання ШІ потребує дотримання етичних стандартів, особливо в питаннях конфіденційності та справедливості рішень. Юристи мають враховувати можливі ризики й відповідально ставитися до використання ШІ для уникнення етичних порушень.

Хоча технології ШІ надають очевидні переваги, їх застосування порушує важливі етичні питання. Загальний регламент захисту даних (GDPR) зобов'язує компанії дотримуватися прозорості та підзвітності у випадках, коли використовуються алгоритми для прийняття рішень стосовно персональних даних. Водночас існують ризики упередженості в алгоритмах, які можуть призводити до дискримінації, оскільки алгоритми часто ґрунтуються на попередніх даних, що можуть містити певні упередження.

Одним із найважливіших викликів є баланс між автоматизацією та людським контролем. Прийняття рішень, особливо в складних справах, як-от кримінальні чи сімейні, іноді потребує інтуїції та емпатії, яких бракує алгоритмам. Тому важливо забезпечити, щоб алгоритмічне прийняття рішень супроводжувалося людським наглядом, особливо у випадках, коли результат може суттєво вплинути на права та свободи людини.

Автоматизація та ШІ несуть велику перспективу для юридичної галузі. Використовуючи ці інструменти, юристи можуть покращити якість своїх послуг, робити процеси ефективнішими та прискорити час обробки справ. Проте, щоб досягти максимальних переваг, юридична спільнота має адаптуватися до цих змін, інвестувати в розвиток технологічних компетенцій і дотримуватися етичних стандартів. Автоматизація породжує нові спеціалізації в межах юридичної професії. Наприклад, експерти з питань конфіденційності даних або консультанти з кібербезпеки стають усе більш затребуваними, оскільки виникає потреба в спеціалістах, які розуміють правові й етичні аспекти впровадження ШІ. Оволодіння такими навичками може стати ключовим фактором для успішної

кар'єри в майбутньому, особливо з огляду на розвиток технологій і зростаючу роль даних у сучасному суспільстві.

Застосування ШІ в юридичній сфері змушує юристів переосмислити свою професійну роль. Рутинні завдання, як-от складання стандартних документів або проведення правових досліджень, можуть бути автоматизовані, що дає змогу юристам зосередитись на стратегічних аспектах своєї роботи. Це відкриває нові можливості для розвитку навичок у сферах аналітики, управління ризиками та міждисциплінарної співпраці, адже юристи тепер можуть об'єднувати зусилля з фахівцями з IT та безпеки даних.

Тож такі фахівці мають конкурентні переваги, особливо на фоні зростаючого попиту на юристів, що можуть консультувати з питань конфіденційності, кібербезпеки й етичного впровадження ШІ.

У міру того як штучний інтелект стає невід'ємною частиною правової сфери, провідні міжнародні юридичні фірми вже застосовують інноваційні технології для оптимізації своїх процесів. Ось декілька прикладів, які демонструють, як юридичні компанії інтегрують ШІ у свою діяльність:

1. *Baker McKenzie та Kira Systems: міжнародна фірма Baker McKenzie активно застосовує платформу Kira Systems для автоматизованого аналізу договорів.* Ця система на основі ШІ швидко ідентифікує ключові положення в юридичних документах, даючи змогу юристам скоротити час на рутинні перевірки й зосередитися на стратегічних аспектах угод.

2. *Linklaters та Verifi: Linklaters створила платформу Verifi для перевірки корпоративних документів, що допомагає юристам здійснювати аналіз на відповідність регуляторним вимогам.* Це значно спрощує процес виявлення ризиків у документації, що особливо важливо для клієнтів у фінансовому секторі.

3. *ROSS Intelligence для правових досліджень:* юридичні фірми, зокрема Latham & Watkins, використовували ROSS Intelligence для аналізу прецедентів і пошуку юридичних рішень. ROSS працює на основі IBM Watson і здатний обробляти складні правові запити, що значно полегшує правові дослідження.

4. *Dentons та Nextlaw Labs*: Dentons заснувала лабораторію Nextlaw Labs, де експериментують із новітніми технологіями, зокрема штучним інтелектом, для розробки рішень, що підвищують ефективність юридичних процесів. Такі технології допомагають зменшити ризики, прогнозуючи можливі результати судових справ.

5. *Luminance для автоматизації due diligence*: юридична фірма Slaughter and May використовує платформу Luminance для автоматизованої перевірки документів у рамках угод M&A. За допомогою машинного навчання Luminance швидко знаходить ризики та аномалії в документах, що дає змогу економити час і знижує ризик помилок.

6. *Fasken та Blue J Legal для податкових консультацій*: юридична фірма Fasken застосовує Blue J Legal для аналізу податкових справ і консультацій, завдяки чому можна прогнозувати

результати податкових спорів на основі великих обсягів даних.

7. *Clifford Chance та COIN від JP Morgan*: Clifford Chance активно вивчає використання ШІ для автоматизації аналізу юридичних документів, подібно до платформи COIN, розробленої JP Morgan для швидкого аналізу кредитних угод. Це дає можливість скоротити час на рутинні завдання та підвищити точність.

Актуальність технологій ШІ стає дедалі більш очевидною, адже вони спрощують рутинні операції, підвищують точність та допомагають юристам зосередитися на більш складних і стратегічних завданнях.

ШІ не замінить юристів, але допоможе їм стати більш продуктивними, ефективними й адаптивними до потреб сучасного суспільства. Майбутнє правової професії у світі технологічних змін обіцяє бути цікавим, наповненим новими можливостями та викликами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Susskind R. Online courts and the future of justice. Oxford University press. 2019. P. 368.
2. Surden H. Artificial intelligence and law: an overview. Georgia State University law review. 2019. № 35. P. 1305–1344.
3. Brkan M. Do algorithms rule the world? Algorithmic decision-making and data protection in the framework of the GDPR and beyond. International journal of law and information technology. 2019. № 27. P. 91–121.
4. Leveraging AI in ESG reporting. 2024. URL: <https://www.bakermckenzie.com/en/expertise/practices/artificial-intelligence> (дата звернення: 01.11.2024).
5. EU AI Act finally adopted: what's next? 2024. URL: <https://www.connectontech.com/eu-ai-act-finally-adopted-whats-next> (дата звернення: 01.11.2024).